

ERZİNCAN CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI LDV PROJESİ KAPSAMINDA 06 EKİM-
12 EKİM 2013 TARİHLERİ ARASINDA DÜZENLENEN ALMANYA ÇALIŞMA
ZİYARETİNE İLİŞKİN RAPOR

Öncelikle bu projeyi hazırlayan ve yürütülmesinde emeği olan herkese teşekkür ediyorum.

Söz konusu proje kapsamında 6- 10 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilen resmi ziyaretlere ilişkin izlenimlerim şu şekildedir: Proje kapsamında gerçekleştirilen ilk çalışma ziyareti Almanya'nın Hessen eyaletinin başkenti olan Wiesbaden şehrindeki Hessen Eyaleti Batı Bölgesi Emniyet Genel Müdürlüğü'ne yapılmıştır. Çalışma grubumuzu Emniyet Genel Müdürlüğünde Dış ilişkiler ve Göçmenler Dairesi Başkanı Başkomiser Döndü YAZGAN karşıladı. Başkomiser Döndü YAZGAN bizi Kriminal Daire Başkanı Bernd HEROLD'a takdim ettikten sonra, Bernd HEROLD kısa bir sunum yaparak Almanya'daki polis teşkilatının yapılanmasını anlattı. Her eyaletin kendi polis teşkilatı ve ayrıca federal polis teşkilatı olduğunu, her eyaletin kendi personelini kendisinin aldığını; Hessen Eyaletinin de kendi içinde kuzey, orta, doğu ve batı Hessen olmak üzere alt yapılanmaya gittiğini; Frankfurt'un ise, kendi polis teşkilatı olduğunu anlattı. Alman Ceza Muhakemesi Kanunu §152'de polisin savcının yardımcısı olduğu düzenlenmişti. 2004 yılında değişiklik yapılmış ve polisin savcının emrinde çalışan soruşturmacı olduğu kanuna eklenmiştir. Ancak polisin adlandırılmasına ilişkin yapılan bu değişiklik uygulamada herhangi bir değişikliğe neden olmamıştır. Uygulamada yine polis savcının verdiği emirler doğrultusunda soruşturma işlemlerini yürütmektedir.

Bununla birlikte Alman ceza muhakemesinde savcı organize suçlar gibi önemli soruşturmaları bizzat kendisi yürütebileceği gibi, diğer kolluk görevlilerden de yardım alabilir. Ancak nitelik olarak kapsamı dar ve orta derecede ağır kriminal olaylarda, savcı ve polisin önceden kararlaştırması halinde, soruşturma dosyası polis tarafından hazırlanır ve daha sonra savcıya sunulur.

Bernd HEROLD'un sunumundan sonra Wiesbaden Polis Akademisi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Gerhard SCHMELZ bize "*Sorgu metotları ve taktikleri ve bu konuların hukuki boyutları*" konulu iki saatlik bir sunum yaptı. Sunumunda, "sorgu yöntemlerinin" polis akademilerinde iki dönem boyunca yüz saatin üzerine okutulan bir ders olduğunu, konunun genişliği nedeniyle iki saatte ancak bir özet yapılabileceğini belirtti.

Prof. Dr. SCHMELZ Avrupa hukuk sisteminin oluşma sürecinin, Avrupa'nın geçirdiği kültürel ve siyasi dönüşüm sürecinden bağımsız olmadığını, Türkiye'nin ise bu süreçleri anlamadan yalnızca kanunları tercüme ederek Avrupa standartlarında bir hukuk sistemine sahip olmasının çok zor olduğunu; Avrupa hukuk sisteminin bir değerler sistemi olduğunu ve bu değerlere ancak 200 yy.'lık çalkantılı ve kanlı bir süreçten sonra ulaşıldığını söyledi. Türkiye Avrupa hukuk sitemine entegre olmak istiyorsa, yalnızca kanunları tercüme etmekle yetinmemeli, Avrupa hukuk siteminin kültürel kodlarını da iyi anlamalı; kanunları değil, bütünüyle hukuk sistemini Avrupa standartlarına çıkarmalı; bunun dışındaki her türlü çözümün ancak bir pansuman niteliğinde olacağını, hukuk mantığı ve temel hukuk ilkeleri oturmadan, Avrupa hukuk standartlarına ulaşılmasının mümkün olmadığını belirtti. Prof. Dr. SCHMELZ, sorgu yöntemleri konusunda ise, yasak sorgu ve ifade alma metotlarının hiçbir şekilde kabul edilemeyeceğine ve bu şekilde elde edilmiş olan delillerin kullanılamayacağına işaret etti. İfade alma veya sorgu sırasında bilirkişiye başvurulabileceğini ve olayı hatırlamakta güçlük çeken tanığın hipnotize edilerek, olaya ilişkin bildiklerinin öğrenilebileceğini ve bu bilgilerin psikiyatrist tarafından bir rapora dönüştürülerek dosyaya konulabileceğini söyledi. Ancak bu yöntemin veya yalan makinesinin sanıklarda uygulanması, Alman ceza muhakemesi hukukundaki yasak sorgu yöntemleri nedeniyle mümkün değildir. Prof. Dr. SCHMELZ sunumunda "apraz sorgunun", Alman ceza muhakemesinde var olmakla birlikte uygulamada nadiren başvurulan bir yöntem olduğunu belirtti.

Prof. Dr. SCHMELZ'den sonra Hessen Eyaleti Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Dairesi st düzey yöneticilerinden bir bayan, polis tarafından hazırlanmış ve savcıya sunulacak olan iki soruşturma dosyasını incelememize izin verdi. Dosyalar özenle hazırlanmış, bütün deliller titizlikle toplanmıştır. Dosyaların incelenmesinden sonra kriminal incelemelerin yapıldığı laboratuarlara götürüldük. Bu laboratuarlarda, parmak izi ve diğer delil elde etme yöntemlerinin nasıl uygulandığını gördük.

HESSSEN Eyaleti Batı Bölgesi Emniyet Genel Müdürlüğündeki ziyaretimizi tamamladıktan sonra aynı gün yine aynı şehirde bulunan 18-21 yaş arası hükümlülerin kalabildiği geç cezaevini ziyaret ettik. Cezaevinin  yöneticisi tarafından yapılan kısa bir sunumun ardından cezaevini gezdik. İnfazdaki asıl amacın, hükümlünün yeniden topluma kazandırılması olduğunu bizzat yerinde gözlemledik. Cezaevinin bizi karşılayan  yöneticisinden biri psikologtu. Cezaevinde tek kişilik odalarda kalan hükümlülere gün içerisinde, bahçedeki atölyelerde gardiyanların gözetimi olmaksızın dışarıdan gelen

eğitmenlerin mesleki eğitim verdikleri anlatıldı ve atölyeler gezdirildi. Hükümlülerin oda kapıları açıldı, odalarında duş ve tuvaletleri, koridorda ise hükümlülerin ortak kullandıkları mutfakları ve salonları vardı. Ayrıca bazı hükümlü gençler dışarıda basketbol oynuyor, bazıları ise profesyonel oyuncularla birlikte film çekiyorlardı. Cezaevi görevlileri ayrıca kendisine veya başkalarına zarar verme eğilimi olan veya disiplin cezası almış olan hükümlülerin geçici olarak kondukları hücreleri de gösterdiler. Hükümlüler açısından hapisane yönetiminin en çok üzerinde durduğu husus; hükümlülerin kendi paralarını kendilerinin kazanması ve kazandıkları parayla hayatlarını sürdürmeyi öğrenmelerinin infazın amacı açısından taşıdığı önemdi. Hükümlülerin atölyede çalışarak kazandıkları paranın bile yalnızca bir kısmı kendilerine veriliyormuş. Geriye kalan kısım idare tarafından tahliye verilmek üzere hesaplarında biriktiriliyormuş. Bir yönetici, "bu çocuklar daha fazla para elde etmek ve harcamak için suç işleyip buraya düştüler, o yüzden bunlara kendi paralarını kendilerinin kazanması gerektiğini ve kazandıkları parayla hayatlarını devam ettirmeyi, azla yetinmeyi öğretmemiz gerekiyor ki yeniden cezaevine dönmesinler" dedi. Ayrıca cezaevindeki hükümlülerin hangi uluslardan olduğunu sorduk. Hükümlülerin yaklaşık %60'ının yabancı, % 40'inin ise Alman vatandaşı olduğunu; söz konusu %60'lık dilimde yer alan yabancılar arasında en yüksek payın Türklere ait olduğunu ve ayrıca %40'lık Alman vatandaşları arasında da sonradan Alman vatandaşlığına geçmiş olanların oranının yüksek olduğunu söylediler. Cezaevi ortamı son derece temiz ve sakindi. Cezaevinden çok yatılı bir okula benziyordu. Ayrıca ortalıkta hiç gardiyan yoktu. Şartlı tahliye konusunda ise otomatik bir sistemin bulunmadığını, cezasının bir kısmını cezaevinde çeken hükümlünün şartlı tahliyeden yararlanıp yararlanmayacağına uzmanlardan oluşan bir kurulun karar verdiğini öğrendik.

Resmi ziyaretimizin ikinci gününde Augsburg şehrinde bulunan Augsburg Üniversitesi Hukuk fakültesine gittik ve bizi Türk Hukuku Araştırma Merkezi Başkanı Doç. Dr. Erhan TEMEL karşıladı. Doç. Dr. Erhan TEMEL Almanya eğitim sistemini ve Almanya'da verilen hukuk eğitimini anlattı. Almanya'da mesleki eğitim ve akademik eğitim çok erken dönemde ayrılıyor. Mesleki eğitim alanların akademik eğitim almalarının önü tamamen kapatılmamakla birlikte, akademik eğitim alanların sayısı sistemin kendi içinde yaptığı elemeye bağlı olarak çok azalmakta, bu da üniversitelerde bir yığılma olmasına engel olmaktadır. Her eyaletin kendi eğitim politikası ve kendi eğitim bakanlığı var. Ancak verilen eğitim bütün eyaletlerde aynı standartlarda. Abitur denen lise bitirme, olgunluk sınavlarını verenler, bu sınavlardan aldıkları notlara göre, eğitim bakanlıkları tarafından tercih ettikleri

bir üniversiteye yerleştiriliyorlar. Tıp ve hukuk fakültelerine, tıpkı ülkemizde olduğu gibi en başarılı öğrenciler yerleştiriliyor. Hukuk eğitiminde pratik olay ve uygulamalı eğitim son derece önemli. Öğrenciler olay çözümlemesine dayanan yazılı sınavlardan başka her bir dersten 20-30 sayfadan oluşan olay tahlili içeren, bir tür karar niteliğindeki ev ödevlerini de başarıyla tamamlamak zorundalar. Öğrenciler bu dönemde kütüphane kullanmayı, öğreti ve uygulamayı takip etmeyi, karar ve makale yazmayı öğreniyorlar. Ancak derslerinden başarılı olanlar hemen mezun olamıyor, ayrıca devlet sınavlarına da girmeleri gerekiyor. Ceza hukuku, kamu hukuku ve özel hukuk alanlarında yapılıp, birkaç hafta boyunca devam eden ve 5'er, 6'şar saatlik oturumlar halinde yazılan birinci devlet sınavında başarılı olanlar, 2 yıl boyunca, kendilerine ücret ödenerek staj yapıyorlar. Ancak bu staj süresince, savcı yardımcısı, hakim yardımcısı ve idari birimlerde yönetici yardımcısı gibi fiilen çalışıyorlar. İki yıl sonra yapılan ikinci devlet sınavını geçenler, aldıkları nota göre noter, hakim, savcı ve avukat olabiliyorlar. Bu sınavlara yalnızca ikişer kez girebiliyorlar. İkinci sınavdan en yüksek notu alanlar noter olurken, daha sonrakiler hakim ve savcı olabiliyorlar. Barajı geçmiş olmakla birlikte, hakim ve savcı olabileceklerden daha düşük not almış olanlar ise avukatlık yapabiliyor. Staj sonrası yapılan ikinci sınavdan başarısız olanlar ise, hiçbir şekilde avukatlık dahi yapamıyor, ancak hukuk bürolarında yardımcı eleman veya özel kurum ve kuruluşlarda danışman olarak çalışabiliyorlar.

Daha sonra Dr. Isabell KRATZER Alman Ceza Hukuku ile ilgili kısa bir sunum yaptı. Dr. KRATZER, sunumdan sonra sorulara cevap verdi. Alman ceza hukukunda da kanunilik ilkesinin mutlak bir ilke olduğunu, suç ve ceza içeren hükümlerin yorumlanmasında kıyas yapılamayacağını belirtti. Ancak Alman Federal Mahkemesinin geçmiş yıllarda verdiği bir kararda fail lehine kıyası kabul ettiğini söyledi. Ayrıca 2011 yılına kadar cinsel suçlarda hükümlülerin tehlikeliliğinin devam etmesi halinde, infazın tamamlanmasından sonra da güvenlik tedbiri uygulandığını ve hükümlülerin salıverilmediğini; ancak bu uygulamanın Federal Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı bulunarak iptal edildiğini anlattı.

Augsburg üniversitesindeki ziyaretimizin ardından Doç. Dr. Erhan TEMEL'in refakatinde Bavyera Eyalet Mahkemesine gittik. Duyarlı kapıdan geçtikten sonra mahkeme başkan yardımcısı Dr. Peter HIRMER tarafından karşılandık. Dr. HIRMER, kendisini ve mahkemesini kısaca tanıttı. Bavyera Eyalet Mahkemesi bazı davalara ilk derece mahkemesi, olarak bazı davalara ise istinaf mahkemesi olarak bakmaktadır. Çapraz sorgu ile ilgili olarak Dr. HIRMER: Çapraz sorgunun Alman Ceza Muhakemesi Kanunu §239'da düzenlenmiş olmasına rağmen, pratikte hiçbir öneminin olmadığını ve uygulanmadığını söyledi. Zira

Alman ceza muhakemesi hukukunda resen araştırma ilkesi geçerlidir ve Anglo- Sakson hukuk sisteminde olduğu gibi, yargıç hakem olmaktan öte, gerçeğin ortaya çıkartılması için yargılamada aktif olarak araştırma yapar. Jüri sistemi yoktur ve yargılama faaliyeti jüriyi ikna etmek için yapılan bir faaliyet, bir çekişme değildir. Dr. HIMMER'e iş yükü ile ilgili de sorular soruldu, kendinin iş yükünün çok fazla olduğunu; zira 60 adet derdest dosyası olduğunu söyledi. Gruptaki hakim arkadaşlar kendi dosya sayılarını düşünerek gülümsediler.

Daha sonra duruşmaya geçildi. İstinaf duruşmasına konu olan olayda, sigorta dolandırıcılığından 1 yıl hapis cezasına çarptırılan sanık, kararı istinafa taşımıştı. Ancak duruşmaya gelmeyen sanık, duruşma saatinden kısa bir süre önce mahkemeyi telefonla armış ve hasta olduğunu, duruşmaya katılamayacağını bildirmiş. Ancak adli tabipten alınmış geçerli bir rapor sunmadığı için duruşmaya yokluğunda devam edildi. Duruşma salonu orta büyüklükte, kürsü yerden yalnızca bir basamak yükseklikteydi. Meslekten hakim olan başkan ve halktan seçilen iki fahri hakim ve katip kürsüde aynı hizada oturuyordu. Savcı ve savunma avukatı ise aynı hizada ve karşılıklı olarak yanlarda oturuyorlardı. Duruşma esnasında zabıt katibi söylenenleri anında yazdı, başkan ayrıca herhangi bir şey yazdırmadı. Mahkeme başkanı savcı ve müdafie diyecekleri olup olmadığını sorduktan sonra, üyelerle birlikte arka odaya gidip kısa bir müzakerenin ardından kararı açıklamak üzere salona geri döndü. Kararını açıkladıktan sonra dışarıda bekleyen tanıkları mikrofonla içeri çağırdı ve durumu açıklayıp tanıklık ücretlerini ilgili birimden alabileceklerini söyledi.

Duruşmadan sonra Eyalet Mahkemesi başkan yardımcısı yeniden sorularımıza cevap verdi. Sorular daha çok, hakimlik mesleğine kabul, etik ilkeler, iş yoğunluğu ve işleyiş üzerine yoğunlaştı. Burada özellikle fahri hakimlik kurumu dikkat çekti. Nasıl oluyor da, hiçbir hukuk eğitimi almamış kişiler hakimle birlikte, kürsüye çıkıyor ve karar veriyor? Bu soru üzerine Dr. HIMMER: Kendisinin fahri hakimlerle çok olumlu tecrübelerinin olduğunu; zira hakimlik mesleğinin ve alınan hukuk eğitiminin hakimleri daha teknik düşünmeye sevk edebildiğini; ancak vicdani kanaatine göre karar vermesi gereken hakimlerin hukuk eğitimi almamış olan ve yalnızca objektif bir üçüncü kişi olarak olaya yaklaşan fahri hakimlerin sağduyularına güvenebileceğini; meslekten gelen hakimin tereddüt ettiği sınır olaylarda, fahri hakimlerin meslekten hakimlere bazen yol gösterebildiğini; hukuki meselelerde ise başkanın sorunu onların anlayabileceği şekilde anlatması ve onları ikna etmesi gerektiğini söyledi. Fahri hakimlerin, toplum içinde saygın kişiler arasından seçilerek oluşturulmuş bir listeden, başkan tarafından çağrıldığını ve kendilerine bu hizmetleri karşılığında cüzzi bir meblağ para ödendiğini belirtti.

Ziyaretimizin üçüncü gününde, München şehrinde çalışan Türk asıllı iki avukatla söyleşi yaptık. Almanya'da yaşayan Türk avukatların daha çok yabancılar hukuku ve ceza hukuku alanında uzmanlaştıklarını gördük. Bizi misafir eden avukatlar, şu anda gündemde olan, "dönerci cinayetleri" olarak bilinen dava ve Türk vatandaşlarının Avrupa ülkelerine vizesiz girebilme haklarının verilmesine ilişkin olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde görülen, ancak kaybedilen dava hakkında bilgi verdiler.

Resmi ziyaretler sonrasında 10 Ekim 2013 günü gruptan ayrılıp, kendi çalışmalarımı yapmak üzere Düsseldorf Üniversitesine geçtim.

Yrd. Doç. Dr. Meral EKİCİ ŞAHİN